

ARKITEKTURMUSEET

Banklassen 3, Oslo

ARKITEKT SVERRE FEHN AS

Tekst: sivilarkitekt MNAL Martin Dietrichson

Foto: nispe@datho.no

Arkitekturmuseet sett fra sydøst. Den nye paviljongen skal inneholde skiftende utstillinger, mens hovedinngang, vandrehall og øvrige publikumsfasiliteter er lagt til Groschbygningen

Paviljongen omkranses av utenforliggende murer som samspiller med Akeshusfestning, utvider rommet og fremstår som et rolig bakteppe for utstillingene

Det nye Arkitekturmuseet har overtatt Norges Banks eldste filial og Riksarkivets Magasin på Bankplassen 3 i Oslo. Arkitekt Sverre Fehn AS er arkitekt både for rehabiliteringen av den gamle bygningsmassen og for den nye utstillingspaviljongen som er reist i parken mot sydvest. Offisiell åpning av de nye lokalene er planlagt i mars 2008 med en stor utstilling viet Sverre Fehn og hans arbeider.

I 2001 oversendte Arkitekturmuseet et forslag til Kulturdepartementet om flytting av museet til Bankplassen 3. Forslaget fikk stor støtte i media, og i april samme år gav regjeringen sin tilslutning.

Fehns paviljong er fullfinansiert av Jens Ulteit-Moe med en donasjon på 37,5 millioner kroner, mens rehabiliteringen av Groschbygningen og Magasinet er betalt av Kulturdepartementet.

Historikk

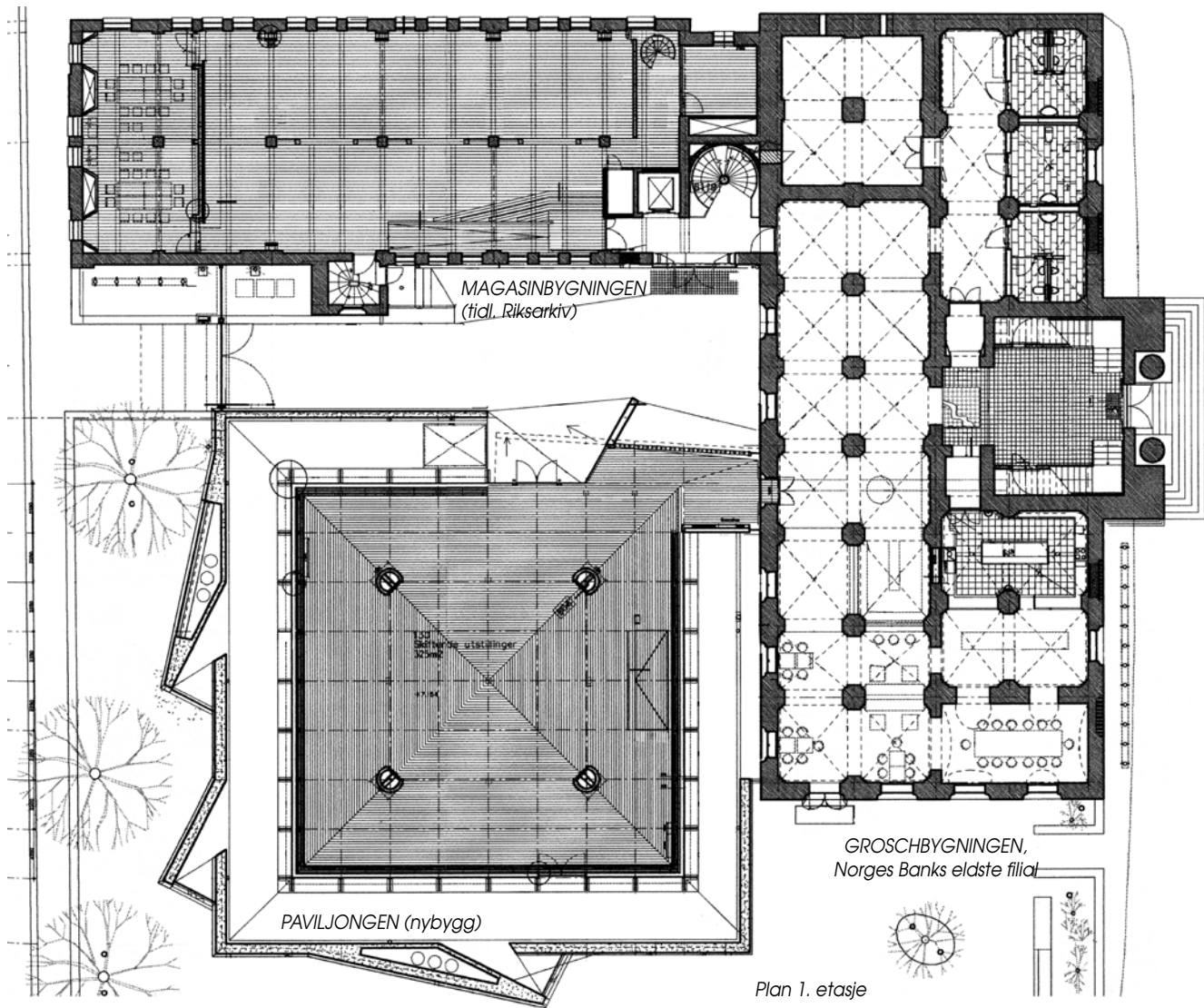
Norges Banks første filial i Oslo er tegnet av Christian Grosch og ble ferdigstilt i 1830 som en av landets første monumentalbygg i empiristil. I 1910 overtok Riksarkivet lokalene og utvidet anlegget med en Magasinbygning i fire etasjer. Siden 1990 har bygningene stått tomme. De bar preg av en rekke uheldige ombygginger og manglende vedlikehold. Bygningsmassen er fredet.

Organisering

Adkomsten til museet er lagt til den opprinnelige hovedinngangen fra Kongensgate. Herfra ledes man inn i anlegget hvor alle publikumsrettede funksjoner hovedsaklig er lagt til grunnplanet. I Groschbygningen ligger vandrehall med resepsjon og bokhandel, kafé, utstillingsrom, toaletter og garderober. Fra vandrehallen fordeles publikum til Paviljongen, et rom for skiftende utstillinger, og til Magasinbygningen der museets permanente utstilling skal presenteres.

Adresse:	Bankplassen 3, Oslo
Oppdragsgiver:	Kirke- og kulturdepartementet og Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design
Eier:	Statsbygg (Grosch- og Magasinbyggn.), Nasjonalmuseet (Paviljongen)
Byggherre:	Statsbygg
Arkitekt:	Arkitekt Sverre Fehn AS v/ Sverre Fehn, Martin Dietrichson (prosjektleder), Marius Mowe, Kristoffer Moe Bøksle og Henrik Hille (skisseprosj.)
RIB:	Dr. Techn. Kristoffer Apeland AS og Terje Orlien
Prosjektledelse:	Statsbygg v/ Jan Stenmark og Torgeir Høiem
Byggeledelse:	Kåre Hagen AS
Entreprenør:	Langemyhr AS (Atlant Entreprenør AS) Mur-, puss- og flisarbeider: Svein R. Andersen as
Leverandører:	Betong: NorBetong AS. Forskaling: Peri Norge AS Puss: Bygg Grossisten as
Bruttoareal:	ca. 3 800 m ²
Byggetid:	Byggestart juni 2005, overtakelse: årsskiftet 2007/08 Offisiell åpning i mars 2008 med Sverre Fehn-utstilling.
Kostnader:	Grosch og Magasinbygget: 130 mill kr. Paviljongen: 37,5 mill kr, finansiert i sin helhet av Jens Ulltveit-Moe

Konstruksjon:	Paviljongen er oppført i plasstøpt betong.
Tekniske anlegg:	Balansert ventilasjon og vannbåren varme via fjernvarme. Fullsprinkling, brannalarmanlegg, adgangskontroll

Plan 1. etasje

Fire kraftige søyler i lys betong bærer det svakt bueformede taket. Glassfasadene er bygget med felt på 2250 x 5880, avstivet med glassfinner og med solskjerming av glasslameller.

Mellombygget, en kompleks, plastøpt konstruksjon kledd innvendig med eik, etablerer entreen til Paviljongen

PLANER 1. etasje (side 10)

Groschbygningen

1. etg.: publikumsarealer – hovedadkomst, vandrehall m/ resepsjon, bokhandel, kafé, utstillingsrom, garderobe og toalettanlegg.

2. etg.: museets administrasjon, bibliotek og forsamlingslokale.

Loft: tekniske anlegg

Magasinbygningen

1. etg.: permanent utstilling og atelier for undervisning.

2. og 3. etg.: rene aktivitetsetasjer for tegninger og fotografier.

Loft: tekniske anlegg.

Paviljongen

Frittliggende utstillingsrom for skiftende utstillinger

Fra paviljongens entré – pulikumsadkomsten fra Groschbygningen

Mot syd er det adkomst til parken med uteservering i sommerhalvåret. Handikap- og personalinngang samt varelevering er fra Nedre Slottsgate, hvor det er etablert adkomst uten nivåforskjeller.

Museets administrasjon med bibliotek og forsamlingslokale er lagt til 2. etasje i Groschbygningen.

De to øverste etasjene i Magasinbygningen er opprettholdt som rene arkiver for foto, tegningsamling og registrering.

Tekniske rom for de gamle bygningene er lagt til loftene, mens det for Paviljongen ligger i kjelleretasjen sammen med lager og servicefunksjoner.

Rehabilitering og ny paviljong

Målsettingen med rehabiliteringen har vært å gjenskape bygningenes opprinnelige karakter og fremheve strukturen i samspill med nye elementer og romkonstellasjoner, tilpasse og skjule omfattende tekniske installasjoner og markere den historiske betydningen byggene representerer.

Dette er gjort ved at alle uheldige tilføyelser av nyere dato er blitt revet. Opprinnelige romlige størrelser er til dels reetablert, bearbeidet og foredlet.

1. etasje i Magasinbygningen hvor museets permanente utstilling skal presenteres
Støpt utstillingsvegg i Magasinbygningen

2. etasje i Groschbygningen rommer administrative lokaler

Prefabrikkert trapp i Magasinbygningen
støpt i lys betong

Det er lagt vekt på god håndverksmessig utførelse i alle ledd og antikvariske prinsipper for mur- og malerarbeider er nøye ivaretatt.

Tekniske installasjoner er skreddersydd, kjerneboret og tilpasset eksisterende konstruksjoner for å ivareta antikvariske og arkitektoniske forhold.

Ideen bak Paviljongen har vært å skape en introvert situasjon, hvor dagslyset, himmelen og omkringliggende vegetasjon likevel er viktige elementer for opplevelsen rommet. Grunnplanet er et kvadrat med fire kraftige søyler som bærer et svakt skallformet tak i lys betong. Fasadene av glass danner et tynt sjikt mellom ute og inne.

Paviljongen omkranses av utenforliggende betongmurer som samspiller med Akershus festningsverker, utvider opplevelsen av rommet og virker som et rolig bakteppe for utstillingene.

Materialbruk

I hele prosjektet er det brukt en palett av få materialer. I Groschbygningen er det gulv av tegl og slipt, lys betong i 1. etasje og hvit furu i lange lengder uten kvist i 2. etasje. Veggene er kalkpusset og malt med silikat-, emulsjon- og linoljemalinger. Opprinnelige himlinger i 2. etasje er heltrukket med gips, og stukkatur er reparert og rekonstruert.

Nye innredninger og bygningselementer er i hovedsak av eik, glass, marmor og stål (ovatrolbehandlet og rustfritt).

Paviljongen er i plasstøpt lys betong (hvit sement med lyst tilslag). Fasadene er av glass, gulvene av eik. ■■■

Groschbygningens opprinnelige karakter er tydeliggjort ved at bygningsstrukturen er avdekket og lesbar i et spennende samspill med nye elementer og romkonstellasjoner

Arkitekt Christian Heinrich Grosch

(1801–1865) var sammen med Hans Ditlev Franciscus Linstow (fra Danmark) første generasjon arkitekter i Norge. I 1828 ble han stadskonduktør (byarkitekt) for Oslo. I tillegg til Bankplassen 3 var Grosch arkitekt for flere sentrale bygg i Oslo: Universitetsbygningene ved Karl Johans gate, Børsbygningen, Observatoriet i Kristiania, Brannvakta og Basarhallene ved Domkirken (Kirkeristen) og Seilduksfabrikken ved Akerselven.

Professor, sivilarkitekt Sverre Fehn

(1924–). I perioden 1971–1995 var Sverre Fehn professor ved Arkitektthøyskolen i Oslo, høyt skattet for sine pedagogiske evner. Han har også undervist ved internasjonale læresteder som det amerikanske Yale-universitetet og Cooper Union i New York. I 1993 mottok han «Den store gullmedaljen» fra det franske arkitekturakademi, etterfulgt av arkitektenes gjeveste utmerkelse: Pritzker Architecture Prize. Han har også mottatt den tyske Heinrich Tessenow-medaljen. Fem private villaer bærer Fehns signatur, deriblant Villa Schreiner i Oslo. Han har også tegnet Økern aldershjem, Skådalen skole for hørselshemmede og Bøler samfunnshus. Norsk Bremuseum i Fjærland, Aukrustsenteret i Alvdal og Ivar Aasen-senteret på Ørsta er anlegg som spesielt uttrykker Sverre Fehns karakteristiske intervensjoner i landskapet.